

Uppt. av P. Jⁿ

efter J. Nilsson

i Braby.

Anmärkningar:

Skäner, orts sägna
m m.(16 sid)
På färdvägar.

Boriderna i Aursley sorlsen ha alltid varit kända för stolthet och strämbet, i Glimåkra för deras fattigdom och ömmyntslut, samt för bota och boudhult för deras vildhet. Det hände en gång, då en av de förra var nere på slätten för att sälja hund, mötte han sent en afton en bonde från Glimåkra, som var ute i liknande ärenden. Till följd av mörkret körde de ihop med hjulen, så att böggedera vagnarna stannade.

— "Hvar är du ifrån, vät, som kör så illa?" utbrast mannen från Aursley.

"En fattig man från Glimåkre söjn", blev svaret. "Var ä' du sål ifrån, om ja' för lov o friga?"

"Jag är från Aursley socken. Lossa hjulet genast annars går det dig illa!"

Därefter skildes de utan att vidare tala med varandra.

(16 sid)

Uppt. av P. J.

Anmärkingar:

efter J. Gotschall

i Broky.

Skatter.

Det finnes en kulle söder om Västra
ky, som kallas Hornökullen. I denna
ses en skatt vara nedlagt. För en del år
sedan försökte man få tag i denna.
Ett par närboende grävde där en natt.
Med järnstängen stötte de på en kista,
som innehöll de äslyftade dyrbarheter-
na. I det samma sprang en kora upp.
Hon var många gånger så stor, som en
vanlig sädan, varför grävarena gick
upp ett gopskratt. I det samma full
hela hålet igen och de hade bränt för
att själva hitta ~~här~~ dit de bodde.

En gång i tiden ägdes Fartorp av en bonde, som hade flera söner, vilka var för sig bleuo duktiga karlar. Den äldste han kallades kallades vanligen Fars torp, sedan han besögt om denna. Först hade han nödigen varit boende på ett annat ställe, ettare bredvid, som med anledning därav kallades Gårds torp. Piparen hade sitt namn av en son, som förfärdigst en konstig pipa, med vilken han kunde samman- kalla hunden. Lika fick namn där- av, att det var samlingplatsen för familjen när rådplägning skulle hållas så blöste alltid den där boende sonen: en stark lurr, som hördes överhela för- samlingen. I Hörås odlade man det bästa linnet. Annars var den bästa jorden i Matkerna. Av sönnerna bodde två i Fartorp, Bo i Boa, Erved i Ervedstorp och Ulbe i Ulbary.

Uppt. av P. J. J.

Anmärkningar:

efter Skom. Persson

i Broby.

orts.

Där vägen till Hittorp rinner av från stora
kärstavägen ~~mot~~ mellan Broby och Glinaåkra, ser
man på höger hand en djup grav, som de gamla
betecknade kalla Brudgravan. Samtidigt berättade
de, att en gång då ett brudpar kom vägen förbi
och befann sig midt för sagda grav, avlös-
ades därifrån ett skott, som träffade bruden
så att denna som död segnade ned från den
häst, på vilken hon red. Det blev naturligtvis
en förfärlig uppståndelse bland bröllopsgästerna,
vilka alla samledes omkring den unga flickan
för att se huru det var fött. Under skydd av
mörkret och den allenaännra villervalla lyckas
den djörne brattslingen komma undan. Det
var en brud som från ~~den~~ andra sidan än lig-
gande barn Hittorp, vilken först frät till flickan
och har henne fått en korg. I förbittringen höra
sökte han nu sin hämnd på detta hemiska sätt. Från
den dagen var han emellertid försvunnen från
bygden och var sedermera aldrig förstådes sedd.

Uppt. av P. J.

Anmärkningar:

efter Skomak. Persson

i Örebro.

Snorrehanen.

En av de sista snorrehanarna i Länna försam-
 lingen tillhörde de s-k. Uygleröjkarerna. Rätt
 efter det hans kamrater ansvorades belägnings-
 tagarna, gjorde han trakterna där uppe osäker.
 Många hade väl försäkt att göra nytt
 hansen, men allmänna meningen var, att han
 gick fri för både Kulor och Krut. En kunde i Hitt
 torp säga honom en dag gå förbi sin gård, nedat
 skogen mot Lunnom och Telebeja. Där kom
 väl vagnen då det blivit Krut i tankarna och
 hade sin stora lastbörda. För säkerhets skull re-
 nt en silverknarre av skjorten och hade i. Sedan
 gick han nedat stigen, utmed vilken stod en stor
 och yvig gräs. Han köpte nu nytt i denna för
 att passa på snorrehanen. Sent på kvällen kom
 denna stigen fram, utan att ana någon fara. Denna
 hade nu en skat. Skattet dånade i skogen, men
 när röken skingrats såg han snorrehanen ligga kall-
 fullen på vägen. Han köpte ned av tröset och fann honom
 vara död. Men platsen där detta skedde, utmärktes sedan med
 ett träkors, som i min barndom stod kvar och berget kallas än
 i dag Korsberget.

Uppt. av F. J.

Anmärkningar:

efter Annilla Holm

i Broby.

Foll.

En kväll då min bror gick förbi ett
berg i närheten af Frömmenslyst, fick han
på skogsstigeln rast framför sig se tränne
ljus lysa. Just då de voro midt på
ett par fannmans avstånd ifrån honom
släcktes laggjerderna på en gång. I det
stället fick han nu se tränne små
tomtar av vilka den ene var ett fam-
ligt traslyfte. Stillatigande trodde
de vid hans sida ända tills han kom
till en av de närbelägna Trallaboc-
karna, då de plötsligt försvunno.
De hörde naturligtvis hemma i
 dessa. Min bror vågade icke tala om
 vad han sett frän dagen efter, av folk-
ten för eftersläningar.

Uppt. av P. J.

Anmärkingar:

efter Annika Hålen

i Broby

f. i Främmenand.

Trall.

Det finnes tvåne berg i närheten av Främmenand, som man i vanliga fall brukar kalla Trallabacken. I dessa bodde troll i äldre tider. Mellan båda bergen finnes en gång, på vilken icke något gräs växer och trodde de gamle att trollen brukade gå på denna under nätterna, då man besökte varandra. Ett av trollen i bergen tog en större sten och band om denna sitt strumpeband i tanken att därmed kunna slå ned Broby kyrka. Men bandet gick sönder och stenen föll ned på Främmenands ägor, där den ännu ligger.

Då Broby kyrka skulle byggas uppförde man denna först vid Glämnings, men så som uppfördes en dag blev på natten äter av trollen nedrivit. Slutligen fick man flytta den längre söderut till Broby. Men stenen vid Glämnings ha ändå tills för en del år sedan stått kvar på den plats, där försökarna ha sin grusgrav.

Uppt. av P. Jⁿ

Anmärkningar:

efter En kvinna

i Örebro stog.

Stogssommar.

Det hände en bråk för många år sedan, då min mor som mig skulle gå och bada i Trydingesjön, och hon tog vägen genom Kallasnärge, blev hon där alldeles förvirrad. Hon gick och gick och kunde inte komma vare sig på det ena eller andra hållet. Hon förstod då att hon råkat ut för stogssommar. ~~Hon~~ ^{Härför} tog hon tröjan av sig och sa att hon var alldeles innvid landsvägen.

Att man kan komma till rätta igen genom att göra detta, vet jag av egen erfarenhet. Jag skulle gå ett ärende upp till Kattarp och tog genvägen ~~av~~ över Stogsen. Men när jag gick, befann jag mig alltid på samma ställe. Frist sedan jag tagit kappan avigt på mig, kunde jag hitta rätt.

Uppt. av P. Jⁿ

efter "Bazze-Måns"

i Broky. ÖGöng, Th

Anmärkingar:

Johansson

Ber. av H. Nilsson rikt passera

Sjörä.

En gång då jag skulle bada i Mattson ~~bädd~~ köl vid Råbberöf fick jag ett pistlopfjäll om mig, som var så stort, att det töckste hela orandelen av kroppen. Ja' blev rädd, ty det var naturbegränsad orandelen av ett sjörä ja' träffat på. Från den dagen har jag aldrig badat där.

Vid ett annat tillfälle var det, som om två väldiga jättehänder stöckst sig över än. Det var naturbegränsad varsel av folk, som där under föregående tider hade dömsat.

Uppt. av P. Jⁿ.

Anmärkningaz:

efter Per Johnsson

i Skoleby j. i Rindö.

straff.

Det var en gång tvänne böder i Fastorps socken, som blevo stora vänner på grund av en grändtrist. Den ene påstod att den andre kunnigssidat ett stycke mark, som hörde honom till, varför han ålades att vid tinget, som hölls i Tafta, svärja sig fri, av lågga ed på att han stod på sin egen gränd. Som han svor sig ha orätt och för att icke gå en falsk ed, storsade han där för att vinna egen jord i skorna. Därpå svor han. Men i samma ögonblick som han bröjde eden, sjönk jorden mer och mer under honom tills han slutligen helt och hållet försvann. Sedan dess har man sett mönken i jorden efter tvänne gåtter och växer aldrig något gräs i ~~där man sett~~ dessa mönken. Än i denna dag brukar man tala om men charehulan vid Tafta.

Uppt. av P. J.

Anmärkingar:

efter Per Johansson

i Broken, för i Lule.

Ots.

Det var en gång tvännebröder i Lule av
Förstorgs församling, som en dag blevo värmer
om fisket i den närbelägna sjön. En söndag
hade den ene av dem varit ut och fiskat, men
nigenting fått. Den andre brodern däremot
hade fått så mycket brax, att han fullten
med liten kross, som låg i närheten. Tyg det
var ovanligt gott om fisk i sjön under den
tiden, ~~och så såg det ut~~ brax är den rikt på sin
dennda dag. Den förstnämnde av bröder-
na blev så förtörnad när han såg detta
rika fiskafänge, att han sköt den andre
iljål. Därefter gick han ned till krossen
och satte ett skott i den där försvadade fisken,
så att sedan dess har man fått ytterst
många fisk där emot vad som i gamla
tider skall ha varit förhållandet.

Uppt. av P. J.

Anmärkningar:

215

efter Snick. Benjansson

i Borsby.

Orts.

En mängd är sedan kommit till sällsamt släsoar upp till en gård i norra delen av Borsby socken för att hämta virke. De hade kommit i sällsamt om tjugo, tretti ökar. Där även var. Under den tiden hade man en med lock friskt balja vid ändan av matbordet. I den nästa de mörka matresten, som blev över från middagen. Sedan slog man istället därifrån och drack därav. Då släsoarna äro var huskatten mycket nöjda, varför en av dem ^{kastade} ~~kastade~~ honom ned i baljan, där han nu omkom.

Sedan släsoarna varit där såg saken husfolkets katten. Men aldrig kunde de tro att han var i släsoabaljan. Nästa vinter, då de kommit igen för att hämta virke, försökte man dem, var de gjord av katten. "Den slängde jag i drickabaljan" sa en av släsoarna. Man skulle nu se efter och säkerligen låg inte katten i drickabaljan där ännu. Man hade druckit på den ett helt år. Men när historien kom ut i trakten, fick gården heta Kattarv, och heter så än i dag.

Det var en gammal Knekt, som bodde vid Bokelundsboan i Flomadsby, vilken bodade arbeta vid Tröselns Knektbruk. Han tjänade rätt goda pengar, men han hade icke några ända, emedan han dock var den efter hand, som han förtjänade. Vid hemkomsten besökte han icke sällan oförseentligt hustrun och barn. Den förre vidtalade Stubbarna - Per i Björklöf att göra något för att skaffa honom. Och denne svarade honom också att göra sitt bästa.

En afton, då Knekten var på väg hem med sitt lilla torp och därvid var beträffligt påstruken, ^{såg} ~~måtte~~ han helt plötsligt träffa rithädda gestalter på stogsstigen. "Aj, aj!" jämrade han sig och tog några steg till sidan av funktionen för spökena. Dessa kommsallt närmare. Knekten blev i hast rystad, kom så bråningom på benen och sprang om det gyllt livet. Spökena komms på ett kort avstånd efter honom. Samtidigt hörde han en röst brumma i stogen, att om han dock mer, skulle den ändå taga honom. Alldeles nettsamt kom han hem. Men följande dag aktade han sig för besöket.

Uppt. av P. J. n.

Anmärkingar:

efter Morfars ber.

i

Knektar.

Under mediet av 1800-talet bodde i
hvitdöl en gammal förmyndare Knekt vid
namn Bordett. Han sköt alltid över att
han varit med i krig, ehuru han säkerli-
gen aldrig varit befädd i närheten
av något sådant.

"Hur gick det till i detta?" frågade
man honom.

"Hur det gick till?" frågade han igen.
"Ja, det kan jag knappast berätta, ty så
fint någon av dem, som var ombudsman
fortfarande tittade noga, kom där en
konvention och slöt kriget av honom."

"Men du själv? Du har ju ditt krigs-
krav?" insinuerade man.

"Ja, se jag åstade mig noggrant
för att titta, jag."

215
En gång, då han var full, sade han till
en annan knekt vid namn Sköldt:

"Anders, tag hit en kniv, ja, ska' skära
någon av mig."

"Ja gn?", sa Sköldt, "ska jag så göra.
Här har du rakkniven."

"nej", vet du Anders, jag tror jag väntar
tills i morgon." Därvid blev det.

En annan gång sade han till samme
person vid ett liknande tillfälle.

"Sköldt, tag ned borsten från ryggen, jag
vill skjuta mig."

"Jaha", svarade Sköldt. "Gå med mig
ut, ska' jag ge dig en minnesbete, så du
aldrig mera ska' röra en penne i ditt liv."

"Vet du Anders, ja", tror vi vänta tills
i morgon."

Det otrevligaste med Bordett var, att då
han var full sade han sig alltid vilja tala
med sin avlidna grumma. "Ja", måste ut-
tala lite med Sissa", brukade han säga.

En gång då han var hos oss, sade
han sig vilja göra detta, och gick därmed
ut i förestugan. Där väntade nu ett sådant
väsen, som om det varit full batalj. Men
när Bordett kom in, blev allt tyst. Och
själv var han alldeles som först.

Uppt. av P. J. J.

efter Fars ber.

i

Anmärkingar:

Original.

Från en del är sedan följande det en bonde i Stubbarn af Färlöfs församling vid namn Per. Genomtänkt kallades han av ortsbefolkningen för Stubbarn - Per. Han var en mycket stor spjinner och bedrev en hel del perts med de människor, som han hade bekänning med.

Vid den tiden brukade ofta taltrasatt pådras omkring i dessa bygder. De uppträdde icke sällan på ett provokant och oförskämt sätt. Vid ett tillfälle hade ett sällskap dylika besökt Stubbarn och där varit synnerligen ordsonliga emot framtiden, som var en sammanhållning. Per gick efter, för att om möjligt på tag i dem och ge dem en minnesbete. Han märkte att de tagit vägen ned emot den förflutna Helgeå och när han kom ned till emottaget denna belågen ång följde han att de

allesammans var uppsatta med att bada. Kläderna hade de lagt i en korg på morsen. Stubben - Per fick nu nyrenvändtäckla ur fickan och antände dessa. Sönt smög sig därefter osedd bort bakom busarna och återvände hem. Där hade han emellertid varit länge varit. För en ett tillslag av mån, kvinnor och barn anlände. Alla var de i fullkomlig paradisdrökt, och alla beundrade de på det ömmande sättet att på några klädesprätta, varmed de kunde skyla sin lekamen. Per var till en början kärlek och bod den nyträdade mindre pojkande en annan gång mot gärdens fruntimmer. Till slut gav han emellertid med sig och sökte nyss gamla kläder till såväl den ene som andra. Men det följde nyrenvändtäckla aldrig mera i Stubben.

Så snart kom vid ett annat tillfälle en kringsträykande person med rikken Per rikade i del. Det var en tatter, som gemenligen gick under benämningen Svarte prägen. Denne kunde Per och en hans dräng med starka rep samt togs honom med till än, där de drogs honom mot strömmen ända tills rättnet gick honom till hakan. Frist sedan hanlovat att aldrig mera visa sig i trakten släpptes han lös.